

**PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ
ARCHEBO-RAPPORT 2021A366**

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN HEERS – BOVELINGENSTRAAT

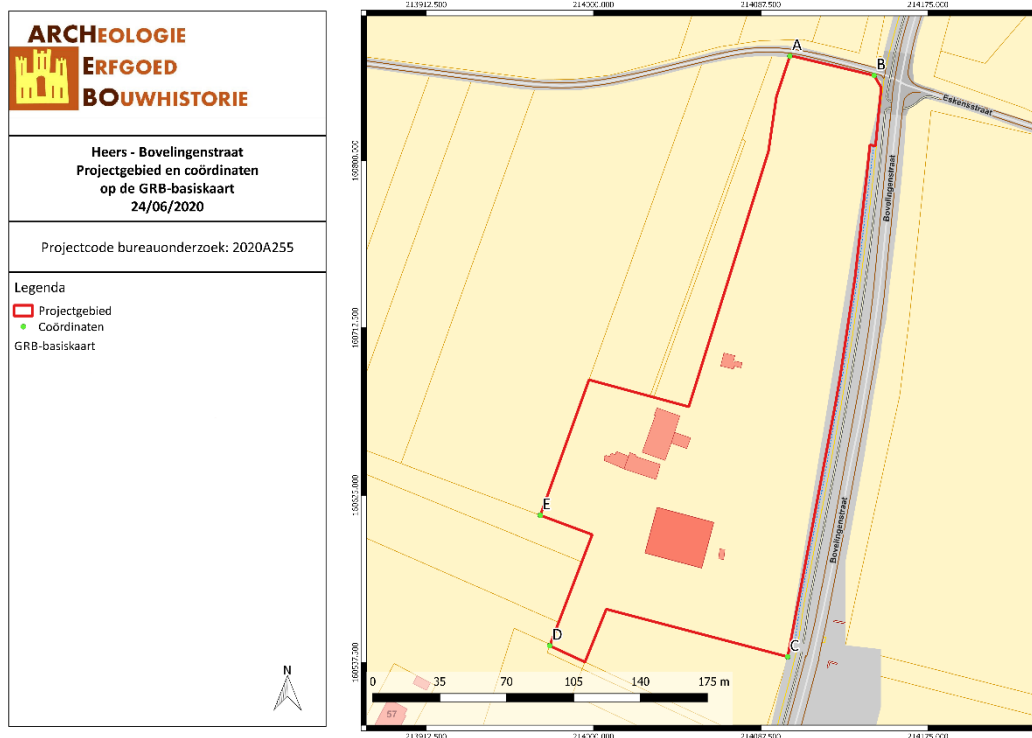
J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT & K. BOUCKAERT

MEI-JUNI 2021

1 ALGEMEEN

Administratieve gegevens / Technische Fiche

Onderzoek:	Programma van maatregelen.	Heers	—
	Bovelingenstraat		
Opdrachtnemer:	ARCHEBO bvba		
	Merelnest 5		
	3470 Kortenaeken		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkend archeoloog:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Locatie:	Limburg, Heers, deelgemeente Klein-Gelmen, Bovelingenstraat (zonder huisnummer)		
Coördinaten :	A	X	214102.700
		Y	160854.690
	B	X	214146.780
		Y	160844.550
	C	X	214101.570
		Y	160540.530
	D	X	213977.076
		Y	160546.306
	E	X	213972.167
		Y	160614.516
Kadastrale percelen:	Heers, afdeling 7 (Klein-Gelmen), sectie B, perceelnummer 252A		

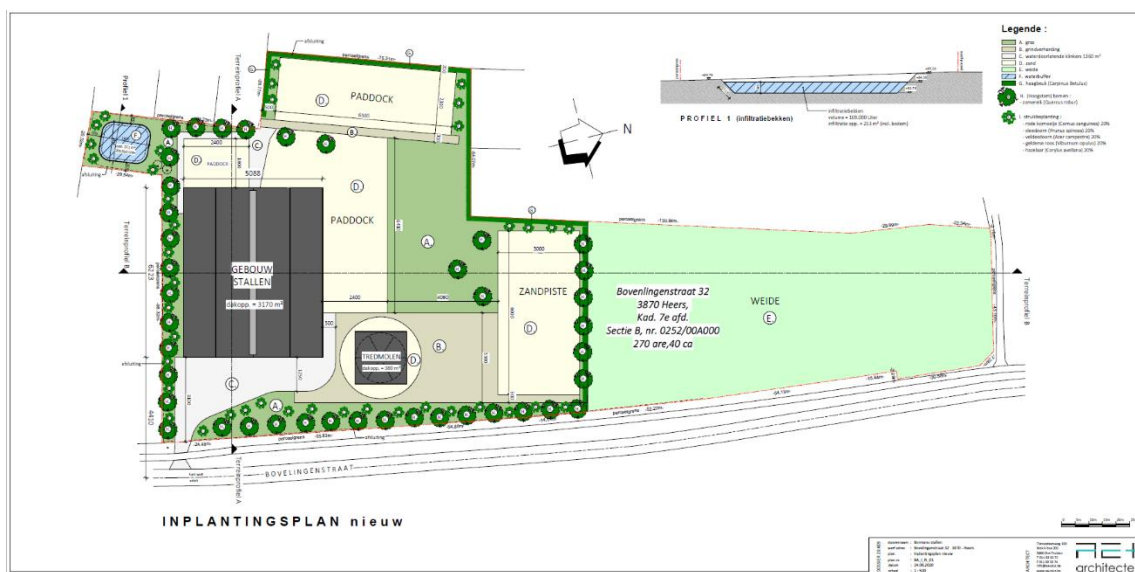

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Aanleiding van het vooronderzoek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de aanwezige constructies slopen en bomen rooien. Vervolgens wordt een stal gebouwd met loopstallen voor koeien en paarden, verschillende boxen en een rijhal. De fundering van deze stal zal bestaan uit een betonplaat op volle grond (ca. 20cm dik) en prefab betonwanden. De stalen kolommen van de stal rusten op een funderingspaalkop. Ten noorden, noordwesten en westen van de stal worden paddocks aangelegd en ten noorden worden twee zandpistes aangelegd, waarvan één zandpiste voorzien is van een tredmolen. Tussen de twee zandpistes en tussen twee paddocks wordt een grindverharding aangelegd. In het zuidoosten van het terrein wordt een oprit in waterdoorlatende klinkers aangelegd. Dezelfde verharding wordt ook in het zuidwesten van het terrein aangelegd. De exacte diktes van deze verhardingen (klinkers en grind) zijn nog niet gekend. In het meest zuidelijke deel van het terrein wordt een wadi voorzien (80cm diepte). De noordelijke helft van het projectgebied zal bestaan uit weide. Tussen de weide en de noordelijke zandpiste en langs een deel van de westelijke grens wordt een haag (haagbeuk (*Carpinus Betulus*)) geplant. Tenslotte worden, verspreid over het zuidelijk deel van het terrein, enkele bomen (zomereik) en struikbeplanting aangeplant. Deze struikbeplanting bestaat uit rode kornoelje, sleedoorn, veldesdoorn, gelderse roos en hazelaar. Het projectgebied is ca. 27 058,832 m² groot.

Figuur 2: Inplantingsplan (AE+ architecten, 2020)

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem ¹

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de aanwezige constructies slopen en bomen rooien. Vervolgens wordt een stal gebouwd met loopstallen voor koeien en paarden, verschillende boxen en een rijhal. De fundering van deze stal zal bestaan uit een betonplaat op volle grond (ca. 20cm dik) en prefab betonwanden. De stalen kolommen van de stal rusten op een funderingspaalkop. Ten noorden, noordwesten en westen van de stal

¹ Claesen J. *et al*, 2020a, pp. 38-39

worden paddocks aangelegd en ten noorden worden twee zandpistes aangelegd, waarvan één zandpiste voorzien is van een tredmolen. Tussen de twee zandpistes en tussen twee paddocks wordt een grindverharding aangelegd. In het zuidoosten van het terrein wordt een oprit in waterdoorlatende klinkers aangelegd. Dezelfde verharding wordt ook in het zuidwesten van het terrein aangelegd. De exacte diktes van deze verhardingen (klinkers en grind) zijn nog niet gekend. In het meest zuidelijke deel van het terrein wordt een wadi voorzien (80cm diepte). De noordelijke helft van het projectgebied zal bestaan uit weide. Tussen de weide en de noordelijke zandpiste en langs een deel van de westelijke grens wordt een haag (haagbeuk (*Carpinus Betulus*)) geplant. Tenslotte worden, verspreid over het zuidelijk deel van het terrein, enkele bomen (zomereik) en struikbeplanting aangeplant. Deze struikbeplanting bestaat uit rode kornoelje, sleedoorn, veldesdoorn, gelderse roos en hazelaar. Het projectgebied is ca. 27 058,832 m² groot.

In de directe en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft lithisch materiaal uit het Mesolithicum en enkele brokjes handgevormd aardewerk uit de IJzertijd, fragmenten van wrijfschalen, kommetjes, geverfd aardewerk, dakpanfragmenten en baksteenmateriaal uit de Romeinse Tijd, een versterkt kasteel met walgracht uit de Late Middeleeuwen, 4 munten, een gespje en 5 musketkogels uit de Nieuwe Tijd en twee gespen, een muntgewicht, drie knopen, twee musketballen, een onderdeel van een zakhorloge, een onderdeel van een getuig, vijftien munten, een siernagel, een blokgewicht en een naairing (niet gedateerd).

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de jaren 1980 tot nu. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als **(x)Aba** (droge leemgronden met textuur B horizont met een onbepaald substraat beginnend op matige diepte (80-125cm)), **Abp(c)** (gronden op leem zonder profielontwikkeling met een bedolven textuur B tussen 40 en 80cm diepte), **Aba1** (droge leemgronden met een textuur B horizont en een dunne A horizont (< 40 cm dik)). Het projectgebied ligt op een zuid-gerichte helling aan de Herk-vallei. Vanaf ca. 200m ten zuidwesten van het terrein stroomt de Fonteinbeek 153, vanaf ca. 250m ten zuiden van het terrein stroomt de Batsheersebeek, vanaf ca. 300m ten zuidwesten stroomt de Grondelingebeek en vanaf ca. 500m ten zuidwesten de Herk. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 84 en 98 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een zuid-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen. Op basis van deze ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

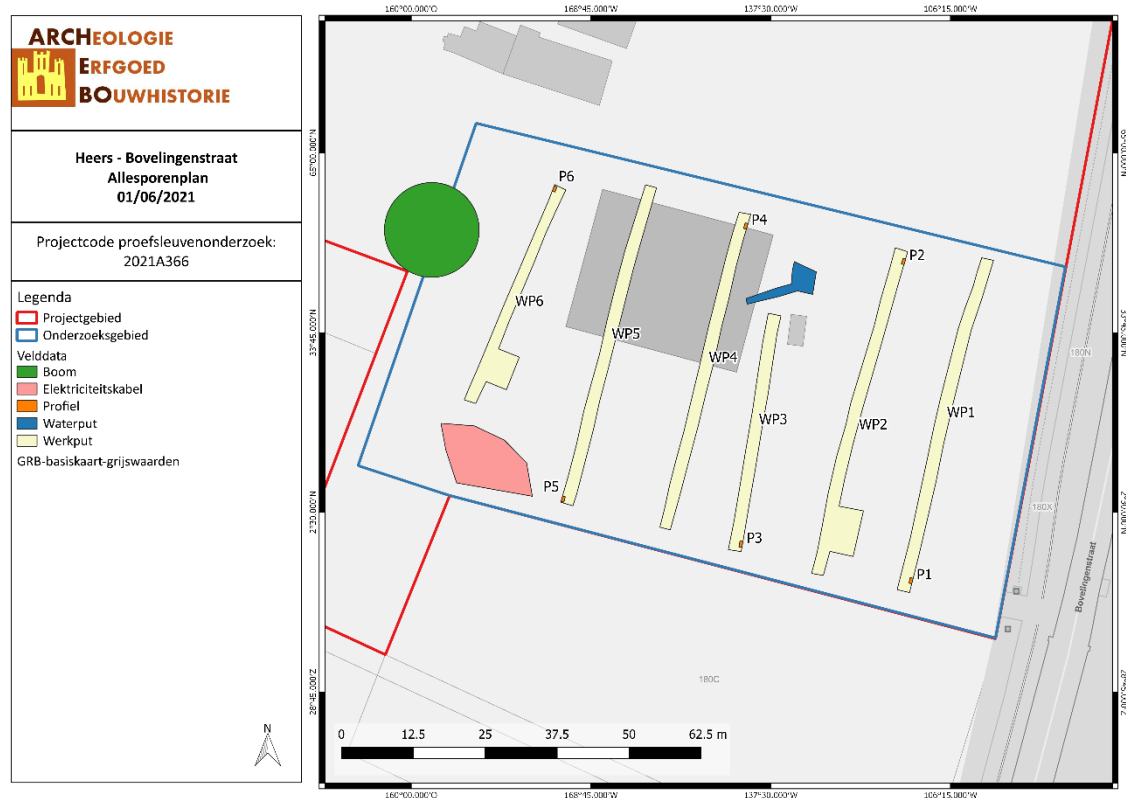
Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de aanwezige constructies slopen en enkele bomen rooien. Vervolgens wordt een stal gebouwd. Er zullen ook drie paddocks en twee zandpistes (waarvan één met tredmolen), een weide, een wadi en verhardingen (grind en klinkers) aangelegd worden en enkele bomen, struiken en een haag worden gepland. Het projectgebied is ca. 27.058 m² groot.

Het bodemonderzoek heeft aangetoond dat onder een ca. 30 cm dikke Ap-horizont van donkerbruin-grijs, humusrijke leem een zwak ontwikkelde Bt-horizont voorkomt zonder kleiaanrijking. Zeer sporadisch komen mangaanspikkels voor. In het westelijke deel van het onderzoeksgebied is de Bt-horizont quasi afwezig en werd de C-horizont van lichtbruin, zandige leem aangesneden. In het noordelijke deel van het projectgebied is de Bt-horizont relatief goed bewaard gebleven. Hier is evenwel bewaring *in situ* mogelijk aangezien er binnen huidig project geen bodemversturende ingrepen zullen plaatsvinden (weide). In deze zone werd dan ook geen

verkennd archeologisch booronderzoek uitgevoerd, noch een proefsleuvenonderzoek.

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen archeologische resten aangetroffen.

Op basis van het ontbreken van archeologisch potentieel van het terrein, is het niet opportuun om verder archeologisch onderzoek te adviseren.

Figuur 3: Allesporenplan (Archebo bvba, 2021).

Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op basis van het verslag van resultaten na een door ARCHEBO bvba op 1 juni 2021 uitgevoerd proefsleuvenonderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Op basis van de verzamelde gegevens uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuvenonderzoek, wordt er **geen** archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving aanbevolen binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Er werden tijdens het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, in de vorm van een proefsleuvenonderzoek namelijk geen archeologische sporen aangetroffen.

De geplande werken zullen het archeologisch niveau verstoren, maar gezien het ontbreken van archeologisch potentieel van het terrein, is het niet opportuun om verder archeologisch onderzoek te adviseren. Daarom stelt ARCHEBO bvba voor om het terrein definitief vrij te geven.

Dit geldt evenwel enkel voor de onderzochte zone (onderzoeksgebied op onderstaand kaartje). Indien de overige zones (te behouden pistes/weide en weide met behoud *in situ*) in de toekomst ontwikkeld worden, dient ook hier verder archeologisch onderzoek (o.a. landschappelijk bodemonderzoek, verkennend booronderzoek en proefsleuven). plaats te vinden zoals aangegeven is in het programma van maatregelen horend bij de archeologienota.

Figuur 4: Afbakening onderzoekszone (Archebo bvba, 2021).

Conclusie

Het uitgevoerde vooronderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen zijn geraadpleegd.

Binnen het onderzoeksgebied dient geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren in welke vorm dan ook.

Deze nota ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht indien er alsnog archeologische resten aan het licht komen.

3 FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2020).	2
Figuur 2: Inplantingsplan (AE+ architecten, 2020)	3
Figuur 3: Allesporenplan (Archebo bvba, 2021).....	5
Figuur 4: Afbakening onderzoekszone (Archebo bvba, 2021).	6